

Novelizace zákona o obchodních korporacích

Cíle novelizace

- revize právní úpravy monistického systému vnitřní správy akciové společnosti
- snížení regulatorní zátěže pro podnikatele a posílení autonomie vůle tam, kde omezení nejsou nezbytná a přinášejí zbytečné náklady
- zajištění větší ochrany práv společníků (zvláště menšinových) a třetích osob
- odstranění nejednoznačných nebo nepřesných ustanovení
- odstranění legislativně-technických či terminologických chyb a duplicitních či jinak nadbytečných ustanovení,

Stav projednávání a předpokládaná účinnost

- Návrh novelizace je v prvním čtení v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR
- Navrhovaná účinnost: 1. ledna 2020

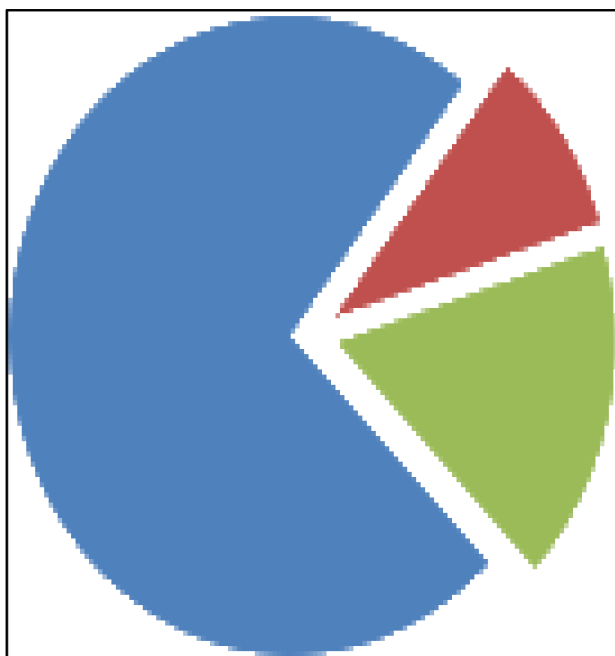
Jednotlivé cíle novelizace podrobněji

Reforma monistického systému

Využívání systémů vnitřní správy akciové společnosti k 10. 8. 2016

celkový počet akciových společností	25 882
počet as s monistickou strukturou	4 243
počet as s dualistickou strukturou	21 639

Počet akciových společností, v nichž je statutární ředitel jediným členem správní rady

V 73 % případů je statutární ředitel jediným členem správní rady

V 10% případů je statutární ředitel členem vícečlenné správní rady

V 17% případů je statutární ředitel mimo správní radu

Údaje o konkrétních počtech členů správní rady

1 člen	3759
2 členové	119
3 členové	316
4 členové	27
5 členů	18
6 členů	1
7 členů	2
9 členů	1

Základní problémy monistického systému

- Úprava je příliš stručná a spoléhá na „odkazovací ustanovení“ v § 456. Přiměřená aplikace vyvolává výkladové problémy, neboť nelze jednoznačně určit, která ustanovení obsažená v rámci dualistického systému se mají aplikovat i v systému monistickém, na jaké orgány a za jakých okolností. Zároveň není zcela jasné, co se myslí jiným orgánem s obdobnou (kontrolní) působností.
- Nejsou jednoznačně vyřešeny zcela zásadní otázky, např. který orgán je statutárním orgánem monisticky řízené akciové společnosti nebo kterému orgánu náleží obchodní vedení (byť jím formálně má být v obou případech statutární ředitel – srov. § 463 odst. 1 a 4 ZOK).

Základní problémy monistického systému

•vedle obligatorně zřizované správní rady ještě další obligatorní orgán, statutární ředitel, jehož působnost není nijak odvozena od správní rady. Z toho vyplývá značné množství výkladových nejasností, především ve vztahu k vzájemnému postavení a působnosti správní rady a statutárního ředitele, a to i s přihlédnutím ke skutečnosti, že statutární ředitel může být členem správní rady:

Z právní úpravy jednoznačně neplyne, jaký je vztah mezi působností svěřenou správní radě a působností vykonávanou statutárním ředitelem, tj. zda jde o působnost statutárnímu řediteli delegovanou z vůle správní rady či zda jde o působnost, která statutárnímu řediteli náleží vždy, tedy bez ohledu na vůli správní rady. Nejasnosti pak vyvolává, jaký je vztah úpravy zbytkové působnosti správní rady dle § 460 odst. 2 ZOK a úpravy zbytkové působnosti statutárního orgánu podle § 163 OZ .

Základní problémy monistického systému

- Problematická je i dispozitivnost úpravy počtu členů správní rady – je otázka, zda je vhodné, aby správní rada byla méně než tříčlenná.
- Připouští-li tuzemský zákon možnost kumulace funkcí statutárního ředitele a předsedy (jednočlenné) správní rady, rezignuje zcela na žádoucí dělbu moci, jelikož umožňuje koncentraci veškerých řídicích a kontrolních funkcí v rukou jediné fyzické osoby; to se ostatně v praxi v naprosté většině případů děje.

Nová úprava monistického systému

- Statutárním orgánem společnosti je správní rada.
- Správní radě přísluší obchodní vedení a dohled nad činností společnosti.
- Správní rada se řídí zásadami a pokyny schválenými valnou hromadou, pokud jsou v souladu s právními předpisy a stanovami. Nikdo však není oprávněn udělovat správní radě pokyny týkající se obchodního vedení nebo dohledu nad činností společnosti
- Působností správní rady určovat základní zaměření obchodního vedení a základní zaměření dohledu nad činností společnosti nelze pověřit osoby odlišné od členů správní rady; tuto působnost nelze ani rozdělit mezi členy správní rady podle určitých oborů podle občanského zákoníku.
- Správní rada zajišťuje řádné vedení účetnictví, předkládá valné hromadě ke schválení řádnou, mimořádnou, konsolidovanou, případně mezitímní účetní závěrku a v souladu se stanovami také návrh na rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů nebo úhradu ztráty.

Nová úprava monistického systému

- Členy správní rady volí a odvolává valná hromada
- Na člena správní rady se použijí ustanovení § 54 až 57 o střetu zájmů člena kontrolního orgánu.
- Neurčí-li stanovy vyšší počet členů, má správní rada 3 členy. V jednočlenné společnosti mohou stanovy určit i nižší počet členů.
- Neobsahují-li stanovy nebo smlouva o výkonu funkce délku funkčního období, platí, že činí 3 roky.
- Správní rada rozhoduje většinou hlasů přítomných členů, ledaže stanovy určí vyšší počet. Každý člen správní rady má 1 hlas.
- Statutární ředitel se ruší.

Snížení regulatorní zátěže pro podnikatele

Zákaz převodu podílu společníka veřejné obchodní společnosti

§ 116

(1) Podíl společníka ve veřejné obchodní společnosti lze převést se souhlasem všech společníků; smlouva o převodu podílu nenabude účinnosti dříve, než bude souhlas udělen. Podíl však nelze zastavit ani jinak použít k zajištění dluhu. Převodce ručí společností za dluhy, které byly s podílem na nabyvatele převedeny.

(2) Smlouva o převodu podílu musí mít písemnou formu s úředně ověřenými podpisy. Převod podílu je vůči společnosti účinný doručením účinné smlouvy o převodu podílu.

Snížení regulatorní zátěže pro podnikatele

úprava splácení peněžitého vkladu v kapitálových společnostech

§ 23

(1) Peněžitý vklad do kapitálových společností se splácí na zvláštní účet u banky nebo spořitelního a úvěrního družstva (dále jen „banka“), který zřídí správce vkladů. Banka s těmito prostředky neumožní nakládat dříve, než kapitálová společnost vznikne, ledaže se jedná o úhradu zřizovacích výdajů nebo vrácení emisních kursů zakladatelům.

(2) Peněžitý vklad do společnosti s ručením omezeným lze splatit i jiným způsobem, nepřesáhne-li výše všech peněžitých vkladů v souhrnu 20 000 Kč.

(3) Nepeněžitý vklad se do kapitálové společnosti vnese před jejím vznikem.

Snížení regulatorní zátěže pro podnikatele

vypuštění některých údajů ze společenské smlouvy kapitálových společností

§ 146

Údaje podle odstavce 2 lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti ze společenské smlouvy vypustit; společenská smlouva může svěřit toto rozhodnutí do působnosti jednatele. Rozhodnutí jednatele podle tohoto odstavce se nepovažuje za rozhodnutí o změně společenské smlouvy.

§ 250

Údaje podle odstavce 3 lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti ze stanov vypustit; stanovy mohou svěřit toto rozhodnutí do působnosti představenstva nebo správní rady. Rozhodnutí představenstva nebo správní rady podle tohoto odstavce se nepovažuje za rozhodnutí o změně stanov.

Snížení regulační zátěže pro podnikatele

Úprava zákazu konkurence v kapitálových společnostech

§ 199

~~(1) Bez svolení všech společníků jednatel nesmí~~ Neurčí-li společenská smlouva jinak, jednatel nesmí

a) podnikat v předmětu činnosti nebo podnikání společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného,

b) být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby s obdobným předmětem činnosti nebo podnikání nebo osobou v obdobném postavení, ledaže se jedná o koncern, nebo

c) účastnit se na podnikání jiné obchodní korporace jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo obdobným předmětem činnosti nebo podnikání.

~~(2) Pokud všichni společníci při založení společnosti nebo v okamžiku zvolení jednatele byli jednatelem na některou z okolností podle odstavce 1 výslovně upozorněni nebo vznikla-li později a jednatel na ni písemně upozornil všechny společníky, má se za to, že jednatel činnost, které se zákaz týká, zakázanou nemá. To neplatí, pokud kterýkoli ze společníků vyslovil nesouhlas s činností jednatele podle odstavce 1 do jednoho měsíce ode dne, kdy na ni byl jednatelem upozorněn.~~

~~(3) Společenská smlouva může se souhlasem všech společníků určit další omezení činnosti jednatele.~~

~~(4) Společenská smlouva může určit, v jakém rozsahu se zákaz konkurence vztahuje také na společníky.~~

Zajištění větší ochrany práv společníků (zvláště menšinových) a třetích osob

U osobních společností možnost **dovolat se neplatnosti rozhodnutí nejvyššího orgánu společnosti z důvodu rozporu se zákonem či společenskou smlouvou.**

§ 108a

(1) Každý společník nebo likvidátor se může dovolávat neplatnosti rozhodnutí nejvyššího orgánu podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku pro rozpor s právními předpisy nebo společenskou smlouvou.

(2) Nebylo-li právo podle odstavce 1 uplatněno v zákonné lhůtě, případně nebylo-li návrhu na vyslovení neplatnosti vyhověno, nelze platnost rozhodnutí společníků již přezkoumávat, ledaže jiný právní předpis stanoví jinak.

Důvodem neplatnosti rozhodnutí společníků je i rozpor tohoto rozhodnutí s dobrými mravy.

Zajištění větší ochrany práv společníků (zvláště menšinových) a třetích osob

vyplacení nepeněžitě dividendy u společnosti s ručením omezeným

§ 161

Podíl na zisku a na jiných vlastních zdrojích

(1) Společníci se podílejí na zisku a na jiných vlastních zdrojích určeném určených valnou hromadou k rozdělení mezi společníky v poměru svých podílů, ledaže společenská smlouva určí jinak. Neurčí-li společenská smlouva ~~nebo valná hromada~~ jinak, vyplácí se podíl na zisku a na jiných vlastních zdrojích v penězích.

(2) Společnost vyplatí podíl na zisku a na jiných vlastních zdrojích na své náklady a nebezpečí na adresu společníka nebo bezhotovostním převodem na jeho účet, ledaže společenská smlouva nebo usnesení valné hromady určí jinak.

(3) U podílů, se kterými je spojen pevný podíl na zisku, se usnesení valné hromady o rozdělení podílu na zisku nevyžaduje. ~~Pevný~~ Nestanoví-li společenská smlouva jinak, pevný podíl na zisku je splatný do 3 měsíců od schválení účetní závěrky, z níž právo na podíl na zisku vyplývá.

~~(4) Částka k rozdělení mezi společníky nesmí překročit výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sniženou o ztráty z předchozích období a o příděly do rezervních a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a společenskou smlouvou.~~

Odstranění nejednoznačných nebo nepřesných ustanovení

§ 53 odst. 3 ZOK

(3) Vznikla-li jednáním podle odstavce 1 obchodní korporaci újma, může se obchodní korporace dohodnout s povinnou osobou na změně obsahu závazku tuto újmu nahradit (novace nebo narovnání) nebo na jeho zániku; pro účinnost dohody se vyžaduje souhlas nejvyššího orgánu obchodní korporace přijatý alespoň dvoutřetinovou většinou hlasů všech společníků. Ručení člena voleného orgánu věřiteli obchodní korporace podle občanského zákoníku není uzavřením dohody dotčeno.

Odstranění nejednoznačných nebo nepřesných ustanovení

§ 99

(1) Společenskou smlouvu lze měnit **pouze** dohodou všech společníků.

(2) Má-li být změnou společenské smlouvy zasahováno do práv společníků, je třeba ke změně souhlasu těch společníků, do jejichž práv se zasahuje.

(3) Každý společník má jeden hlas, ledaže společenská smlouva určí jinak.

Odstranění nejednoznačných nebo nepřesných ustanovení

- Jde-li o společnost s více než 500 zaměstnanci v pracovním poměru, volí dvě třetiny členů dozorčí rady valná hromada a jednu třetinu zaměstnanci společnosti.
- Právo volit členy dozorčí rady mají pouze zaměstnanci, kteří jsou ke společnosti v pracovním poměru.
- Člen dozorčí rady zvolený zaměstnanci může být zaměstnanci odvolán.
- Stanoví-li to volební řád, zaměstnanci volí a odvolávají člena dozorčí rady prostřednictvím volitelů.
 - Volební obvody vytváří a zrušuje představenstvo podle pravidel určených ve volebním řádu.
- Členem dozorčí rady voleným zaměstnanci může být pouze zaměstnanec, který je v pracovním poměru ke společnosti, ledaže stanovy určí, že členu dozorčí rady volenému zaměstnanci nezaniká funkce skončením pracovního poměru ke společnosti, pokud odešel do důchodu; odchylné ujednání stanov nemá právní účinky.

Odstranění nejednoznačných nebo nepřesných ustanovení

Návrh na volbu nebo odvolání člena dozorčí rady voleného zaměstnanci je oprávněno podat představenstvo, odborová organizace nebo rada zaměstnanců anebo společně alespoň 10 % zaměstnanců v pracovním poměru ke společnosti.

- K platnosti volby nebo odvolání členů dozorčí rady volených zaměstnanci se vyžaduje, aby hlasování bylo tajné a aby se voleb zúčastnila alespoň třetina oprávněných voličů nebo zvolených volitelů.

- Volba a odvolání členů dozorčí rady volených zaměstnanci nebo voliteli se řídí volebním řádem, který připraví a schválí představenstvo po projednání s odborovou organizací a radou zaměstnanců, působí-li ve společnosti.

- Volby nebo odvolání členů dozorčí rady volených zaměstnanci organizuje představenstvo po projednání s odborovou organizací a radou zaměstnanců, působí-li ve společnosti, tak, aby se jich mohl účastnit co nejvyšší počet voličů.

Odstranění nejednoznačných nebo nepřesných ustanovení

Stanovy mohou určit, že s akcií je spojeno právo jmenovat jednoho nebo více členů dozorčí rady a takto jmenovaného člena odvolat. Celkový počet takto jmenovaných členů nesmí být větší, než počet členů dozorčí rady volených valnou hromadou.

Jmenování a odvolání člena dozorčí rady podle odstavce 1 vyžaduje písemnou formu s úředně ověřeným podpisem; jmenování a odvolání je vůči společnosti účinné doručením.

Akcionář při výkonu práva podle odstavce 1 doloží společnosti, že je oprávněn toto právo vykonat.

Člena dozorčí rady jmenovaného podle odstavce 1 nebo 3 může valná hromada odvolat pouze tehdy, pokud právo podle odstavce 1 zanikne nebo je-li pro to dán závažný důvod spočívající ve výkonu funkce jmenovaného člena dozorčí rady, zejména porušil-li závažně nebo opakovaně své povinnosti.

K rozhodnutí o změně stanov, které umožní vydat akcií s právem podle odstavce 1, je třeba alespoň tříčtvrtinové většiny hlasů všech akcionářů každého druhu akcií.